

Bedre ID-kort for byggebransjen

Oslo, 30. august 2006

Høringsuttalelse til rapporten fra arbeidsgruppen som har utredet bedre id-kort for bygge- og anleggsbransjen.

Jeg vil ikke underslå at jeg nylig har etablert et firma med ønske om å selge ID-kort til byggebransjen. Men også i 2004 engasjerte jeg meg som interessert i å medvirke til at byggebransjen skulle få et godt system for ID-kort og nyte godt av besparelser som ID-kort kan medvirke til, med brev til Byggenæringens Landsforening i forbindelse med prosjektet "Seriositet i byggebransjen".

Som HMS-ansvarlig under bygging av Kastellet Skole i Oslo innførte undertegnede på eget initiativ krav om ID-kort for alle som skulle inn på byggeplassen. I løpet av 2 år fikk jeg erfaring med ID-kort som er grunnlag for mine oppfatninger av hvordan en ordning for ID-kort i byggebransjen må gjennomføres for å oppnå ønskede resultater.

1. Hvilke krav må stilles til en ordning for ID-kort?

- Redusere mulighetene for sosial dumping.
- Sikre kontroll med registrering av firmaer og personer på byggeplassene.
- Sikre bedre gjennomføring av HMS på byggeplassene.
- Hindre uvedkommende adgang og redusere tyverier fra byggeplassene.

2. Arbeidsgruppens forslag til ordning for ID-kort tilfresstiller ingen av kravene!

- 2.1. At 320 000 personer får et ID-kort, og selv om utstedelsen av ID-kortet betinger at vedkommende på utstedelsestidspunktet var registrert som arbeidstaker i et firma som hadde betalt skatter og avgifter, gir i beste fall en minimal mulighet for å redusere sosial dumping.
Enhver person med ID-kort under denne ordningen kan når som helst jobbe svart og/eller til ulovlig lav lønn. Vedkommendes ID-kort hjelper i så fall vedkommende med å legitimere at han jobber lovlig – når han jobber ulovlig.
- 2.2. Forslaget medfører ingen kontroll med at firmaer og personer blir kontrollert og registrert for en byggeplass. Et sentralt utstedt ID-kort gir tvert imot et inntrykk av at bæreren er "lovlig" registrert uten at vedkommende er registrert på noe som helst måte på den aktuelle byggeplassen.
- 2.3. Forslaget gir ingen muligheter for bedre HMS. Et sentralt utstedt ID-kort:
 - gir ingen kontroll med at hver person som gis adgang har fått innføring i HMS-plan,
 - gir ingen kontroll med at personer har kompetanse for arbeider de utfører,
 - inneholder ingen løsning for alle andre som utfører arbeid over lengere tid på byggeplasser: arkitekter, konsulenter, rengjøringspersonale, oppmålingsfirmaer og vareleverandører.
- 2.4. Forslaget gir ingen muligheter for kontroll med uvedkommende. Et sentralt utstedt ID-kort gir ingen mulighet for å se om en person tilhører byggeplassen eller er ute i ulovlig ærend.

3. Andre problemstillinger med et sentralt utstedt kort.

- 3.1. Logistikken vil ikke gjøre det mulig å utstede nye kort innen rimelig tid. Nye arbeidstakere kommer til, de bytter arbeidsgiver, de mister/ødelegger kort.
- 3.2. Mange entreprenører har behov for å lage egne ID-kort på byggeplasser hvor andre funksjoner legges inn i kortene, nøkkelfunksjon, registrering, etc.
- 3.3. Kort som blir ugyldig fordi innehaver bytter arbeidsgiver blir vanskelig (umulig?) å samle inn.
- 3.4. Kostnadene for en løsning med sentralt utstedt kort blir garantert mer enn 30-40 millioner, et beløp som kun er basert på første gangs utstedelse av 320 000 kort. Behovet vil trolig være mellom 400 000 og 500 000 kort, hvor omfattende informasjon må vedlikeholdes og nye kort utstedes kontinuerlig. I tillegg medfører løsningen omfattende merarbeid for arbeidsgivere og entreprenører, som ikke oppnår noen fordeler i det hele tatt.

Forslag til løsning med lokal utstedelse av ID-kort.

4. Vurdering av forhold omkring løsning for ID-kort.

- 4.1. Forskriften bør ligge under Byggherreforskriften, som allerede inneholder en rekke krav som er direkte knyttet til de samme funksjonene:
Arbeidsgivere og arbeidstakere skal registreres for byggeplassen.
Arbeidstakere skal sette seg inn i HMS for å få adgang til byggeplass.
Daglig registrering av hvem som er inne på byggeplassen.

Hvis krav om ID-kort ikke er en del av Byggherreforskriften kan man risikere at ansvar for mange forhold som i dag ligger under Byggherreforskriften kan bli vannet ut.

- 4.2. Kort bør utstedes lokalt, på byggeplasser av general- eller hovedentreprenør. For mindre byggeplasser på entreprenørens kontor.
Underentreprenører kan kontrolleres før de blir registrert for byggeplassen – mot Brønnøysund og eventuelt ved fremleggelse av skatteattest.
Arbeidstakere kan kontrolleres før de blir registrert for byggeplassen – bekreftelse på ansettelse i firma registrert på byggeplassen, eventuelt fremleggelse av skattekort.
Kort utstedt for en byggeplass blir ugyldig når prosjektet er ferdig.
Kort fra en byggeplass kan ikke misbrukes for ulovlig adgang på annen byggeplass.
- 4.3. Med lokalt utstedte kort reduseres problemene med personvern betraktelig.
Ingen vil ha behov for adgang til sentrale registre.
Det lokale registeret makuleres når prosjektet er ferdig.

5. Forslag til rutiner for ID-kort.

- 5.1. Kort utstedes på byggeplass av ansvarlig entreprenør.
- 5.2. Firmaer som skal utføre arbeider på plassen skal være registrert i Brønnøysund som norsk selskap. Utenlandske firmaer skal være registrert med norsk organisasjonsnummer, eller være representert av norsk registrert selskap som har arbeidsgiveransvar for de personer som skal utføre arbeider.
- 5.3. Firmaer som skal utføre arbeider på plassen må før registrering bekrefte skriftlig at firmaet har gjort seg kjent med HMS-planen for byggeplassen og forpliktet seg til å følge denne.
- 5.4. Ansvarlig entreprenør kan kreve fremlagt skatteattest som kriterie for å registrere et firma.
- 5.5. Alle personer som skal utføre arbeider på byggeplass skal være ansatt i et firma som er godkjent og registrert på byggeplassen. (Eventuelt "Alle personer som skal ha adgang"?)
- 5.6. Alle personer som skal utføre arbeider på byggeplass skal før ID-kort utstedes, gjøre seg kjent med HMS-planen for byggeplassen og signere en erklæring som bekreftelse på dette. (Eventuelt "Alle personer som skal ha adgang"?)
- 5.7. Ansvarlig entreprenør kan kreve at skattekort fremlegges før registrering av personer.
- 5.8. ID-kort utstedes med gyldighet til avslutning av byggeplassen, men maksimum for en periode på 3 år ad gangen dersom byggeplassen består over en lengere periode.
- 5.9. ID-kort skal bæres synlig så lenge bæreren oppholder seg inne på byggeplassen.

6. Hvilke opplysninger skal id-kortet inneholde?

- 6.1. De opplysninger som er gjengitt i utredningens punkt 6.4, avsnitt 2 synes å være tilstrekkelig: navn på og foto av kortinnehaveren, navn på arbeidsgiveren eller enkeltforetaket eller inneleievirksomheten (innleide arbeidstakere), organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter, navn på utsteder av id-kortet og gyldighetsperiode.
- 6.2. Verken fødselsdato eller personnummer bør stå på kortet. I stedet kan kortet utstedes med et nummer basert på en serie for plassen. Da unngår man muligheten for misbruk av sensitive data, og det er lettere å lese/huske et kortnummer på 4-6 siffer hvis det skal noteres noe om kortinnehaveren. Men personnummer må registreres i database for kortene, for eventuelt kontroll mot skatteregister.
- 6.3. Kortene kan utstedes med barkode som gjengir kortnummeret, for eventuell maskinmessig avlesning ved kontroll eller andre funksjoner.
- 6.4. ID-kort bør kunne forsynes med arbeidsgivers og/eller entreprenørens logo. Logoer er som regel lettere å oppfatte og huske enn et normalt skrevet firmanavn.

- 6.5. Når "Datatilsynet viser til at kontroll i forhold til sosial dumping og HMS er uforenelige med sikkerhet og adgangskontroll." og "arbeidsgruppen anbefaler at id-kortet legges opp som et id-kort uten andre funksjoner enn å gi opplysninger om arbeidstaker og arbeidsgiver." må dette være basert på noen misforståelser.
Kontroll i forhold til sosial dumping og sikkerhet bør absolutt være en del av HMS: Helse, Miljø og Sikkerhet.
For at kortet skal fungere som nøkkelkort, enten dette gjøres med barkode (uten leselige tall), magnetstripe eller smartkort, må en unik informasjon – eksempel kortnummeret, som allerede finnes på kortet, eller personnummeret være gjemt i kortet og kunne leses maskinelt.
At Datatilsynet stiller krav til oppbevaring og behandling av opplysninger som samles inn som følge av at bevegelser registreres er naturlig, men det må ikke hindre besparelser som kan oppnåes med en god løsning for kortene. For mange arbeidsplasser kan eksempel (automatisk) registrering av hvor det oppholder seg mennesker redde liv i en krisesituasjon!

Jeg håper de avgitte opplysningene kan hjelpe Arbeids- og inkluderingsdepartementet, byggebransjen og arbeidstakerorganisasjonene til å finne frem til en løsning for ID-kort som tilfører alle parter mest mulig positivt:

Mindre sosial dumping, bedre Helse, Miljø og Sikkerhet, og besparelser for byggebransjen.

Lykke til !

Med vennlig hilsen

Tor Tenden